

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПОБУДОВИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ

І.Р.Кіндрат

Україна, м.Рівне, Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

В основу сучасного соціокультурного простору освіти покладено такі характеристики, як інноваційність та інтегративність, що, в свою чергу, зумовлює пошук таких науково-педагогічних засад організації освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі, які були б середовищем особистісного розвитку дитини та забезпечували б формування у дошкільників цілісної картини світу. Одним з ефективних шляхів розв'язання цього завдання є побудова освітнього процесу на інтеграційних засадах. Коротка характеристика інноваційних аспектів освітнього процесу в ДНЗ, побудованого на засадах інтеграції, є метою даного виступу.

Безперечним є той факт, що реалізація будь-якої моделі освітнього процесу стає можливою за наявності необхідних, специфічних лише для цієї моделі, *організаційно-педагогічних умов* як сукупності необхідних і достатніх факторів, що забезпечують організацію, регулювання, взаємодію об'єктів і явищ відповідного педагогічного процесу для досягнення поставленої мети [7, с.41]. Для побудови освітнього процесу на засадах інтеграції нами в ході дослідження визначено комплекс таких організаційно-педагогічних умов:

- формування інноваційного клімату в колективі через систему методичної роботи;
- створення інтегрованого освітнього середовища;
- розробка різнорівневого варіативного планування освітнього процесу на основі технології інтелектуальних карт.

Вирішальною умовою у побудові освітнього процесу на засадах інтеграції ми визначаємо **формування інноваційного клімату** в колективі через спрямованість методичної роботи на забезпечення підвищення психолого-педагогічної кваліфікації педагогів у питанні переорієнтації як ціннісних засад сучасної освіти, так і методично-практичних аспектів освітньої діяльності. Насамперед приймемо за основу визначення, відповідно до якого *інноваціями* в діяльності дошкільних навчальних закладів вважається системне експериментальне використання новітніх технологій, завдяки чому підвищується ефективність роботи керівників і колективу [4]. Як зазначає

Л.Богославець, нові підходи до управління освітнім процесом в дошкільному навчальному закладі пов'язані з неминучим ламанням професійних стереотипів і дидактичних канонів в роботі керівників та педагогів, з формуванням у них іншого типу педагогічного мислення, серйозною перебудовою мотиваційної сфери [1]. Перехід від предметно орієнтованого освітнього процесу до особистісно орієнтованого потребує розробки нових підходів як до змісту, так і до способів реалізації змісту освіти, що дає підстави розглядати цей шлях як інноваційний.

Науковим підґрунтям розгляду даного питання є і твердження Є.М.Хрикова щодо особливостей управління навчальним закладом, які пов'язані зі специфікою педагогічної діяльності, в керуванні якою на перший план виходять «не диктат і владні повноваження, а навчання педагогів за допомогою різноманітних форм методичної роботи» [7, с.43]. Очевидним є те, що в контексті створення інноваційного клімату в колективі методична робота має бути відповідною до тенденцій в модернізації сучасної освіти і спрямованою на удосконалення існуючих, розробку та апробацію нових інноваційних технологій в практиці діяльності дошкільного закладу.

Готовність та здатність педагога до інноваційної діяльності тісно пов'язана, навіть детермінована ступенем його креативності та загальним особистісним розвитком. З огляду на це пріоритетним напрямом методичної роботи вважаємо використання інтерактивного навчання у різних його формах як засобу активізації творчого потенціалу та росту педагогічної майстерності кожного педагога. Ще одним шляхом оптимізації науково-методичної роботи є безпосереднє включення педагогів в інноваційну діяльність, науково-дослідницьку та дослідно-експериментальну роботу. Однією з умов даного напрямку діяльності є реалізація особистісно орієнтованого підходу в методичній роботі, який реалізується шляхом вивчення та врахування методичних потреб, здібностей та потенціалу кожного педагога в системі методичної, самоосвітньої роботи та власне педагогічної діяльності.

Таким чином, ми вважаємо складовими інноваційного клімату в ДНЗ як психологічний клімат, який забезпечується особистісно орієнтованим характером освітнього процесу, так і рівень професійної культури педагогів. Причому важливим є те, що сучасний педагог має володіти не лише знанням основ наукової теорії навчання і виховання, психологічних закономірностей розвитку людини як цілісності та досконалим знанням предмета спеціалізації (розвиток дітей раннього та дошкільного віку, використання ефективних методів та прийомів роботи з дітьми), а, за висловом Т.О.Піроженко, педагогові потрібно мати особливу енергію професійної діяльності, яка

дасть змогу реалізувати особисту переконаність педагога і стимулювати творчий процес пізнання навколишнього світу з боку дитини [6].

Вважаємо за необхідне підкреслити, що формування інноваційного клімату в колективі є тією основою, на якій стає можливим запровадження інших організаційно-педагогічних умов, оскільки вони в своїй суті характеризують досліджуваний нами освітній процес та освітню діяльність у закладі як інноваційні. Так, створення інтегрованого освітнього середовища в ДНЗ характеризується інноваційністю в підходах до управління розвитком дитини [3], а система планування на основі технології інтелектуальних карт [2] є інноваційною моделлю варіативного та різнорівневого планування освітнього процесу, яка повною мірою відображає та реалізує принцип інтеграції в освітній діяльності ДНЗ. За таких умов реальною стає радикальна зміна двох найважливіших складових процесу освіти: технології навчання та форм подання освітньої інформації.

Покладаючи в основу побудови освітнього процесу в ДНЗ інтегрований підхід, звернемо увагу на характеристику інтегрованого навчання як особистісно орієнтованого в своїй суті, оскільки в ньому зміщено акценти з формування знань, умінь та навичок на розв'язання розвивальних та виховних завдань. Як зазначає М.В.Лазарева, особистісний підхід в інтегрованому навчанні реалізується в наступних положеннях: наповненість змісту освіти життєво важливим пізнавальним матеріалом, пізнавальними завданнями, прагнення розв'язати які спонукає дізнатись щось нове; конгруентність особистості педагога, тобто здатність поводитись відповідно до своїх думок та почуттів, виявляти своє істинне «я», бути таким, який він є, що знімає стан напруги та психологічного захисту у дітей, дозволяє йому бути самим собою і повністю реалізувати свої можливості; прийняття і розуміння дитини, безумовно позитивне ставлення до неї, яке веде до створення сприятливого психологічного клімату; опора на самоактуалізацію особистості, спонукання до вияву і прояву в процесі навчання її внутрішнього потенціалу, до особистісного росту [5]. В контексті нашого дослідження ці положення є властивими не лише для інтегрованої навчально-пізнавальної діяльності (як складової освітнього процесу), а стають характеристиками всіх форм організації освітнього процесу, який за таких умов набуває інноваційного характеру. В цілому наше бачення даної проблеми ґрунтується на тому, що методологічне підґрунтя інтегрованого підходу як основи побудови освітнього процесу в самій своїй суті є інноваційним у зіставленні з традиційною формою його організації.

Таким чином, побудова освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі

на засадах інтеграції на основі зазначених організаційно-педагогічних умов (формування інноваційного клімату в колективі через систему методичної роботи; створення інтегрованого освітнього середовища; розробка різнорівневого варіативного планування освітнього процесу на основі технології застосування інтелектуальних карт) забезпечує інноваційність освітньої діяльності на основі принципів особистісно орієнтованої освіти. Відповідно, важливого значення набуває створення особливого, неповторного духу закладу, що виявляється в спрямованості діяльності колективу на розкриття потенційних можливостей кожної дитини в інтелектуальному, духовному, особистісному аспектах та реалізує цілісний підхід до розвитку дитини.

Література:

1. Богославец Л.Г. Управление педагогическим процессом в дошкольном образовательном учреждении инновационного типа : Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01: Барнаул, 1999. - 179 с.
2. Гавриш Н.В. Інтегровані заняття: Методика проведення. – К.: Шк.світ, 2007. - 128 с.
3. Гавриш Н.В. Організувати, але не обмежувати. Управління розвитком дітей в освітньому середовищі дитсадка / Гавриш Н., Ліннік О. // Дошкільне виховання. – 2013. – 31. – с. 8-13.
4. Крутій К. Інноваційна діяльність в сучасному ДНЗ: методичний аспект / Крутій К., Маковецька Н. // Дошкільне виховання. – 2005. - № 5.- с. 5-7
5. Лазарева М.В. Интегрированное обучение детей в дошкольных образовательных учреждениях: автореферат доктора пед.наук: 13.00.01. – Москва, 2010. – 35 с.
6. Піроженко Т.О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 136 с.
7. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: Навч. посіб. — К.: Знання, 2006. — 365 с.

Надійшло до редакції 28.03.2013 року